

Nr 6.

Ankom till Riksdagens kansli den 16 april 1912 kl. 5 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 6 i anledning af herr Juhlin's motion, nr 28, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser rörande abonnemangs- och samtalsafgifter vid telegrafverkets telefonväsen.

Uti en inom Andra kammaren af herr *Juhlin* väckt och till utskottets behandling hänvisad motion, nr 28, hemställer motionären, »att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida, i hvad mån och på hvad sätt ändrade bestämmelser rörande abonnemangs- och samtalsafgifter vid kungl. telegrafverkets telefonväsen må vara af behovet påkallade, och för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kan gifva anledning».

Till stöd för denna sin hemställan anför motionären följande:

»Bland statens många affärdrifvande verk intager telegrafverket *Motionen.* med sitt stora teleffonnät ett framstående rum. För år 1912 beräknas verket lämna ett öfverskott af kr. 4,525,000: —. En betydande del af detta öfverskott torde nog härflyta från verkets telefonväsen. Telefon har blifvit ett nästan oundgängligt kommunikationsmedel såväl i stad som på landsbygd; den har trängt fram till landets mest aflägsna delar och användes af alla samhällsklasser. Det är därför af stor vikt, att detta kommunikationsmedel icke betungas med så stora utgifter, att dess användande för en större del af landets innebyggare omöjliggöres. Vidkommande landsbygden äro utgifterna för telefonen redan ganska kännbara. Den nu pågående omregleringen synes ha till uppgift att ytterligare skattlägga telefonabonnenterna genom inskränkningar i de fria samtalen. Med den storartade utveckling, som telefonväsendet vunnit, skulle man väl haft rätt att vänta ett alldeles motsatt förfarande. Omregleringen synes gå ut därpå, att fria samtal i regel medgifvas endast mellan abonnenter

inom samma centralstation. Att ett sådant förfarande kan leda till uppenbara orimligheter, skall jag visa med ett exempel, som ligger mig nära, och som ingalunda torde vara enastående. Inom min socken finnes 2:ne växelstationer, som lyda under olika centraler. Till den ena växeln har läkare, apotek, veterinär och barnmorska sina ledningar, och för att komma i förbindelse med dessa ofta anlitate personer, måste abonnenter från andra växeln betala 15 öre. Den, som känner förhållandet på landsbygden, vet också, att för allmogen är fördelen af fria samtal mellan kommunens olika tjänstemän och ofvan angifna personer, äfven som förbindelse med närmast omkringliggande orter, af mycket stor betydelse. De fördelar, som abonnent å rikstelefon åtnjuter däri, att han kommer i förbindelse med mera aflägsna orter af landet, kunna icke uppväga olägenheterna af de skärpta bestämmelserna vidkommande de förut fria samtalen. Då abonnenterna på landsbygden själfva få bygga och underhålla sina ledningar till närmaste växelstation, och afstånden till dessa ofta kunna uppgå till 5 à 10 kilometer samt därtill underhålla växelstationen, hvartill får läggas abonnentsafgiften — i regel 50: — kr. årligen — så torde man få anse allmogens klagomål inom stora delar af landet öfver telegrafverkets åtgärder att ytterligare beskatta dem icke vara obefogade. Hvad abonnenter på landsbygden omkring Stockholm vidkommer, så åtnjuta dessa den stora fördelen, att telegrafverket bygger och underhåller ledningarna till hvarje abonnent, och därtill äro de befriade från afgift inom en rayon på 70 kilometer från Stockholm. Denna fördel åtnjuta de tack vare konkurrensen med Allmänna Telefonbolaget. Då telegrafverket innehar monopol på telefonanläggningarna inom öfriga delar af landet, vill det synas mig, som denna stora förmån äfven borde medföra ett visst ansvar från verkets sida att icke alltför hänsynslöst exploatera allmänheten, sedan de fått den i sitt nät. Gifvetvis bör telegrafverket äga en ganska vidsträckt befogenhet, om verket skall kunna drivas såsom affär, men å andra sidan synes det mig, som det vore lämpligt att, med den utsträckning och utveckling som telegrafverkets telefonväsen tagit, allmänhetens intressen äfven blefve tillgodosedda. Då för närvarande ändringar och omregleringar i telefontaxan och bestämmelserna rörande de afgiftsfria samtalen förekomma inom olika delar af landet, synas kraftiga skäl tala för, att denna omreglering kommer att omfatta landet i sin helhet, samt att Riksdagen finge medbestämmanderätt häröfver. Huru eller på hvad sätt en sådan revision lämpligast bör utföras, tilltror jag mig icke att här gifva anvisning på. Det finnes nog flera vägar att välja. En väg vore ju tänkbar genom abonnemangsafgifternas

bortfallande och införande af zontariff. Hufvudsaken är, att system, som väljas, verka rättvist för landet i sin helhet, så att det nu rådande missnöjet undanröjes.»

Beträffande nu gällande villkor för telefonabonnemang inom rikstelefonnätet får utskottet hänvisa till en här nedan införd inom telegrafstyrelsen utarbetad »P. M. angående telefonabonnemangsvillkoren i Sverige». Af denna framgår, att de skiljaktigheter, som i olika trakter förekomma beträffande såväl abonnemangsafgifterna som utsträckningen af rätten till fria samtal, hafva sin grund ej blott i skiftande lokala förhållanden samt af dessa föranledda olika anläggnings- och driftkostnader utan än mer af statens kontraktsenliga förpliktelser enligt aftal, träffade vid inköpen af de enskilda telefonanläggningarna under de år, då rikstelefonnätet grundlades. Det förhållandet, att giltighetstiden för dessa öfverenskommelser nu utlupit och telegrafstyrelsen använt sig af den frihet densamma härigenom erhållit för genomförandet af inom telegrafverket tillämpade allmänna principer för den fria samtalsrätten äfven å orter, som hittills genom villkoren vid de privata nätens inköp till äfventyrs intagit en gynnsammare ställning, torde vara en af anledningarna till i motionen påpekade, hos allmänheten rådande missnöje. Men äfven själfva den princip, som tillämpas för reglering af rätten till de fria samtalen, nämligen att denna omfattar och begränsas till det redovisningsområde, till hvilket telefonapparaten är anknuten, kan lätt gifva anledning till de uppenbara orimligheter och olägenheter med därpå föranleddt missnöje, på hvilka motionären lämnar exempel. Visserligen är det utskottet bekant, att telegrafverket i af motionären anförda fall medgifvit undantag från de eljest gällande reglerna, och att så äfven vid liknande svårartade förhållanden kan ske, men ehuru utskottet anser föga sannolikt, att ett system kan uppställas, där ej gränfall inträffa, hvilka fordra särskildt tillmötesgående från telegrafverkets sida, anser utskottet likväl önskvärdt, att en allmän pröfning af den fria samtalsrättens lämpliga omfattning företages. Då denna fråga naturligen står i ett oupplösligt samband med öfriga abonnemangsvillkor, måste frågan om den telefonerande allmänhetens ställning till telegrafverket i sin helhet upptagas till pröfning. Detta är äfven ur andra synpunkter önskvärdt, då den nu rådande, af icke giltiga skäl motiverade olikformigheten i abonnemangsvillkoren hos allmänheten föranleddt en känsla af orättvis behandling från telegrafverkets sida, som är starkare och säkerligen mera berättigad än möjligt missnöje öfver telefonafgifternas storlek.

Den utredning utskottet vill tillstyrka gäller därför åstadkommandet af bestämmelser för abonnemangs- och samtalsafgifter vid rikstelefonen,

*Utskottets
yttrande.*

hvilka, med iakttagande af statsverkets ekonomiska intresse, på samma gång de tillfredsställa krafven på likformighet, anpassa sig efter vårt lands mycket olikartade lokala förhållanden och abonnenternas olika behof.

Kungl. telegrafverket har äfven ansett tiden vara inne för en omreglering af abonnemangsvillkoren. Dels på grund af upphörandet af hittills ett enhetligt system hindrande bestämmelser i de gamla köpekontrakten med de enskilda bolagen och föreningarna, dels med anledning af i verket infördt nytt bokföringssystem, hvarigenom bland annat öfverblick öfver den lokala och interurbana trafikens ekonomiska ställning och således möjlighet till ett rättvist afvägande af nödiga afgifter för lokal- och fjärrtrafiken vunnits, har telegrafverket i december 1911 med Kungl. Maj:ts medgifvande tillkallat fem personer inom verket att där biträda med utarbetande af förberedande förslag till reglering af telefonaavgifterna inom rikstelefonnätet.

Utskottet anser det vara särdeles tillfredsställande, att initiafiv tagits för ofvannämnda reglering, men vill framhålla önskvärdheten af att denna viktiga fråga ej löses utan att allmänheten får tillfälle att direkt gifva tillkännasina önskemål och kraf, vare sig genom ombud vid den nu igångsatta utredningen inom telegrafverket eller vid en efterföljande granskning af sakkunniges förslag. Remiss för afgifvande af yttrande öfver det blifvande förslaget till korporationer, som kunna anses företräda allmänhetens intressen, anser utskottet äfven önskvärd.

På grund häraf hemställer utskottet,

att Andra kammaren för sin del beslutar, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t anordna en allsidig utredning angående ändrade bestämmelser rörande abonnemangs- och samtalsavgifter vid kungl. telegrafverkets telefonväsen och för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kan gifva anledning.

Stockholm den 16 april 1912.

På utskottets vägnar:

AXEL VON SNEIDERN.

Herr *Lemke* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.

P. M. angående telefonabonnemangsvillkoren i Sverige.

Allmänna bestämmelser.

De äldsta lokala telefonnäten inom Sverige voro icke rikstelefonanläggningar, utan innehades antingen af enskilda bolag eller s. k. telefonföreningar. Först mot slutet af 1880-talet började telegrafverket vidtaga åtgärder för att få denna gren af telefonverksamheten öfverflyttad i statens hand. För sådant ändamål inköptes undan för undan de enskilda bolagens eller telefonföreningarnas nät. Hufvudsakliga delen af dessa inköp ägde rum under 1890-talet.

Beträffande abonnemangsaftifterna i de genom dylika köp öfvertagna näten, så fastställdes dessa, hvad angår de från bolagen eller telefonföreningarna öfvertagna abonnenterna, genom bestämmelser i de köpekontrakt, som upprättades mellan telegrafverket och vederbörande bolag eller telefonförening. Hvad angår senare tillkomna abonnenter inom dessa nät, har i allmänhet den principen följts, att för dessa abonnenter tillämpats samma tariffer, som på grund af köpeaftalet blefvo gällande för de genom köpet öfvertagna abonnenterna.

Jämnsides med inköpen af de enskilda telefonnäten började telegrafverket nyanläggning af lokala nät å sådana orter, där dylika nät ännu icke blifvit anlagda genom enskildt bolags eller telefonförenings försorg. Å dessa orter fastställdes abonnemangsaftifterna med hänsyn till anläggningens ekonomiska bärighet.

Till sin storlek växla abonnemangsaftifterna mellan 80 och 50 kronor pr år.

Anledningarna till dessa växlingar i abonnemangsaftifternas storlek äro således, såsom redan i korthet antydts, flera. Dels ha nämligen olikheterna, såsom ofvan nämnts, sin upprinnelse i bestämmelser uti de med enskilda telefonföreningar upprättade köpeaftalen, dels har å vissa håll, såsom i Bohuslän och i Norrland, en högre abonnemangsaftift måst fastställas på grund af de större kostnader, hvarmed telefontelefonanläggningarna inom dessa landsdelar af geografiska skäl varit förenade, dels slutligen utgår å andra håll, såsom i Skåne, en högre abonnemangsaftift såsom vederlag för vidsträcktare rätt till afgiftsfria samtal än den abonnenterna inom rikstelefontelefonnätet i allmänhet åtnjuta.

* * *

För den fasta abonnemangsaftiften äro abonnenterna i allmänhet berättigade till ett obegränsadt antal afgiftsfria samtal inom det egna redovisningsområdet, d. v. s. med abonnenterna vid redovisningsområdets centralstation samt under denna lydande växelstationer. Vidkommande sättet för redovisningsområdenas uppkomst så ha desamma i stort sedt uppstått på sådant sätt, att telefontelefonnät först blifvit anordnade vid de olika centralstationerna — i allmänhet städer eller därmed jämförliga större orter, där telegrafstationer vid telefonens tillkomst funnos inrättade. Kring dessa

centralstationer ha därefter växelstationsnäten uppvuxit, hvarvid i fråga om växelstationernas förläggning tillämpats sådant förfaringssätt, att intressenterna för den nya anläggningen själfva fått afgöra, till hvilket redovisningsområde den nya växelstationen skulle komma att höra. Någon på förhand bestämd geografisk afgränsning mellan de olika redovisningsområdena har således, just med hänsyn till abonnenternas eget intresse, icke funnits.

Från den generella regeln, att abonnenterna äro berättigade till afgiftsfria samtal inom det egna redovisningsområdet men ej därutöfver, förekomma dock vissa undantag. Vid en del stationer äro nämligen abonnenterna berättigade till afgiftsfria samtal ej blott inom det egna redovisningsområdet utan jämväl inom angränsande redovisningsområden. Den vidsträcktaste fritrafik af dylikt slag förekommer inom det s. k. 70-kms-området omkring Stockholm samt i Skåne. Enligt nuvarande bestämmelser äro abonnenter vid stationer belägna inom 70-kms omkrets från Stockholms stortorg berättigade att sinsemellan utväxla afgiftsfria samtal. Skåne åter är med hänsyn till abonnenternas rätt till afgiftsfri samtalsutväxling indeladt i fyra kretsar, hvardera omfattande ungefär $\frac{1}{4}$ af provinsen. Abonnenterna vid en viss station äro berättigade till afgiftsfria samtal med abonnenterna vid öfriga stationer inom samma krets.

Dessutom förekommer här och hvar en jämförelsevis obetydlig fritrafik med främmande redovisningsområden äfven vid andra stationer. Nästan undantagslöst utgår vid dessa stationer en abonnemangsavgift af minst 60 kronor, medan däremot vid stationer med den lägsta abonnemangsavgiften, 50 kronor, fritrafiken med främmande redovisningsområden numera så godt som fullständigt upphört.

Å andra sidan kunna å åtskilliga håll, särskildt i Norrland, jämväl samtal inom det egna redovisningsområdet vara belagda med en särskild avgift, i allmänhet uppgående till 15 öre per samtalsperiod om 3 minuter. Denna samtalsavgift har uppkommit därigenom, att med de långa ledningar, som måste förekomma vid flertalet växelstationsanläggningar i Norrland, och det i förhållande till ledningarnas längd och anläggningskostnad ringa abonnentantal, som kunnat erhållas vid hvarje särskild station, växelstationsanläggningen icke kunnat göras ekonomiskt bärig genom allenast abonnemangsavgifterna. För att då den önskade anläggningen skulle kunnat komma till stånd har, förutom den fasta abonnemangsavgiften, måst fastställas en särskild avgift för hvarje med växelstationen utväxladt samtal.

En särskild ställning inom redovisningsområdena intaga växelstationerna af nya typen. Stationer af denna typ ha anlagts inom olika redovisningsområden öfver hela riket allt sedan slutet af år 1908. Stationerna i fråga äro anordnade enligt principen lägre abonnemangsavgift än den eljest inom redovisningsområdet förekommande, nämligen 30 kronor (för de första snart öfvergifna försöken 20 kronor), samt afgiftsfria samtal endast inom den egna växelstationens nät. För samtal till öfriga stationer inom redovisningsområdet erlägges viss samtalsavgift, utgående i förhållande till fågelvägsafståndet mellan stationerna med 5, 10, 15 eller 30 öre.

Likaledes helt afvikande från den vanliga typen för abonnemang är det s. k. »lilla riks»-abonnemanget inom Stockholms stad. Enligt detta abonnemang äro abonnenterna berättigade till endast ett visst begränsadt antal fria samtal, medan däremot området för de fria samtalen är af samma utsträckning som vid öfriga abonnemang i Stockholm.

Närmare abonnemangsbestämmelser.

De närmare villkoren för rikstelefonabonnemang framgå af nedanstående tablå:

Inom det s. k. 70-kmsområdet omkring Stockholm tillhandahålles telefonabonnemang på följande villkor:

I. Affärsabonnemang.

Inträdesavgift	50 kronor.
Årsavgift	50 » .

II. Bostadsabonnemang,

hvilket tillhandahålles endast vid centralstationerna samt några under Stockholm och Uppsala lydande växelstationer, som ligga i omedelbar närhet intill resp. centralstationer:

Ingen inträdesavgift.	
Årsavgift	50 kronor.

III. »Lilla Riks»,

hvilket tillhandahålles endast inom Stockholms stad:

Inträdesavgift	10 kronor.
Årsavgift	30 » .

Abonnenterna å detta abonnemang äro berättigade till att utan särskild avgift erhålla 150 samtalsförbindelser i kvartalet från apparaten till abonnenter vid samtliga stationer inom 70-kmsområdet. För hvarje öfverskjutande förbindelse erlägges en avgift af 5 öre. För samtal *till* apparaten erlägges ingen avgift.

* * *

Å öfriga orter i riket tillhandahålles telefonabonnemang på följande villkor:

I. Affärsabonnemang.

Inträdesavgift	50 kronor.
Årsavgift	80, 60 eller 50 » .

Å orter, där den högsta årsavgiften, 80 kronor, förekommer, nedsättes densamma i regel efter 5 kalenderårs abonnemang till 60 kronor. Undantagsvis förekommer äfven nedsättning till 50 kronor.

II. Bostadsabonnemang,

hvilket tillhandahålles endast vid stationer med minst 75 affärsabonnemang, där den årliga avgiften för affärsabonnemang utgör minst 60 kronor.

Inträdesavgift	15 kronor.
Årsavgift	60 » .

III. Abonnemang vid de s. k. nytypsstationerna.

Inträdesavgift	10 kronor.
Årsavgift	30 » .

Vid nytypsstationer med minst 50 abonnenter, där telegrafverket i enlighet med hvad här nedan säges öfvertager kostnaden för växelstationens betjäning, höjes årsavgiften till 40 kronor.

* * *

För öfrigt gälla följande detaljbestämmelser:

1) Beträffande ledning:

För ofvan angifna avgifter äro abonnenterna vid centralstationerna, med undantag för det fåtal centralstationer, där abonnentantalet understiger 50, berättigade till fri abonnentledning inom ortens planlagda område, om sådant finnes, samt i annat fall till en längd af $\frac{1}{2}$ km. Vid växelstationer med mer än 50 abonnenter äro abonnenterna likaledes berättigade till fri ledning om $\frac{1}{2}$ km.

Vid stationer med mindre än 50 abonnenter åligger det däremot abonnenterna att helt och hållet bekosta anläggning och underhåll af abonnentledningarna.

Undantagsvis förekommer att vissa abonnenter på grund af äldre aftal åtnjuta fri ledning i större utsträckning än ofvan sagts.

Ledning eller ledningsdel, som icke avgiftsfritt tillhandahålles af telegrafverket, kan mot särskild avgift förhyras af verket. Avgiften härför utgör 5 kronor i inträdes- samt 2 kronor i årlig avgift för hvarje påbörjad 100-tal meter ledning. För dessa avgifter bestrider telegrafverket anläggning och underhåll af ledningen. Årsavgiften nedsättes efter 5 kalenderårs abonnemang till 1:50 kronor per 100-tal meter ledning.

Då dylik ledning icke förhyres af telegrafverket, måste abonnenten själf anlägga och underhålla densamma. Dock åtager sig telegrafverket att mot viss ersättning utföra anläggningsarbetet för abonnentens räkning. Den af telegrafverket härför fordrade ersättningen utgör 85 kronor per km. om ledningen upplägges på förut befintlig srolplinje. Skall särskild stolplinje uppföras tillkommer härför en ersättning med i tegel 35 kronor per km., då abonnenten själf anskaffar stolparna samt utkör desamma till deras platser, men telegrafverket tillsläpper all annan för stolpsättningen erforderlig materiel. Ledningen, som i detta fall blir abonnentens egendom, skall af abonnenten själf underhållas; dock ombesörjer telegrafverket underhållet mot ersättning för hvarje särskildt fall i förhållande till den med arbetet förenade kostnaden.

2) Beträffande växling:

I fråga om abonnenternas rätt till avgiftsfri betjäning gäller, att telegrafverket bestrider kostnaderna för växlingen vid alla centralstationer samt vid sådana växelstationer, där abonnentantalet uppgår till minst 50. Vid växelstationer med mindre än 50 abonnenter åligger det abonnenterna att själfva anskaffa och aflöna växelstationens personal. Dock bidrager telegrafverket till växlingen med ett belopp af 10 kronor per abonnent och år vid sådana stationer, där abonnentantalet uppgår till minst 25.

Å vissa håll förekommer, att abonnenterna på grund af äldre aftal åtnjuta större förmåner med afseende på rätten till fri växling eller erhållande af växlingsbidrag än hvad ofvan sagts.

* * *

Bestämmelser om interurbana samtal.

För samtal till orter, dit afgiftsfria samtal icke få utväxlas, utgår afgiften enligt nedanstående, af Kungl. Maj:t fastställda taxa:

15 öre	då ledningens längd icke öfverstiger	100 km.
30 » » » »	öfverstiger	100 men ej 250 »
50 » » » » »		250 » » 600 »
75 » » » » »		600 » » 800 »
100 » » » » »		800 » » 1,000 »
125 » » » » »		1,000 » » 1,200 »
150 » » » » »		1,200 » » 1,400 »
175 » » » » »		1,400 » » 1,600 »
200 » » » » »		1,600 kilometer.

För samtal, som utväxlas under tiden från kl. 9 e. m. till kl. 7 f. m., nedsettes afgiften:

till	15 öre	då grundafgiften för dagsamtal är	30 öre
»	30 » » » » »	»	50 »
»	50 » » » » »	»	75 och 100 öre
»	75 » » » » »	»	125 » 150 »
»	100 » » » » »	»	175 » 200 »

Sådana samtal kunna endast utväxlas mellan stationer, där nattjänstgöring är anordnad, och mot i förekommande fall utgående påringningsafgift.

Stockholm den 4 mars 1912.

Nils L. H. Johanson.